

Nyilatkozat

1/2025. sz. nyilatkozat az életkor ellenőrzéséről

Az elfogadás időpontja: 2025. február 11.¹

Az Európai Adatvédelmi Testület a következő nyilatkozatot fogadta el:

1. E NYILATKOZAT HÁTTERE ÉS CÉLJA

1. Az európai szabályozási keret a gyermekek digitális környezetben való fokozott védelmére szólít fel. Például az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv², amelyet a tagállamok átültettek nemzeti jogukba, kiemeli az életkor ellenőrzésére irányuló intézkedések végrehajtásának lehetőségét (6a. és 28b. cikk), az általános adatvédelmi rendelet alsó korhatárra vonatkozó követelményeket vezet be az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokkal összefüggésben történő személyesadat-kezeléshez való hozzájárulás tekintetében (8. cikk), a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet³ az életkor ellenőrzését kockázatcsökkentő intézkedésként említi (35. cikk (1) bekezdés), és számos tagállam vezetett be alsó korhatárra vonatkozó követelményeket a jogi aktusok végrehajtására, bizonyos jogok gyakorlására vagy bizonyos árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan.
2. Emellett különböző nemzeti és európai kezdeményezések – például a gyermekek számára jobb internetet biztosító európai stratégia (BIK+) – az életkor ellenőrzését határozzák meg az egyik megoldásként a gyermekek online jóllétének biztonságos, az életkoruknak megfelelő digitális környezet révén történő javítására, összhangban az európai digitális jogokkal és elvekkel⁴.

¹ E dokumentum formázását illetően 2025. február 24-én kisebb javításokra került sor. 2025. április 1-jén a 16. pontot és a 22. pont b) alpontját érintő további kisebb módosításokra került sor.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj/hun>.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/hun>.

⁴ A gyermekek számára jobb internetet biztosító európai stratégia, Útmutató az életkor ellenőrzéséhez, <https://better-internet-for-kids.europa.eu/en/age-assurance-guide-oldest>.

3. A „Mapping age assurance typologies and requirements” (Az életkor-ellenőrzési tipológiák és követelmények feltérképezése)⁵ című kutatási jelentésben szereplő fogalommeghatározás alapján ez a dokumentum az „életkorellenőrzést” használja „azon módszerek gyűjtőfogalmaként, amelyeket az egyén életkorának vagy korosztályának meghatározására használnak, a bizalom vagy a bizonyosság különféle szintjeiig”. Ugyanez a jelentés az életkor-ellenőrzés három fő kategóriáját említi: életkor-becslés, életkor-igazolás és önbevallás.
4. Az életkor-ellenőrzés sajátos kockázatot jelent az adatvédelemre nézve, amely nemcsak a természetes személyeknek a személyes adataik védelméhez való jogát érintheti hátrányosan, hanem más jogokat és szabadságokat is⁶, például a megkülönböztetés alóli mentességhez való jogot, a személyi sérthetetlenséghez való jogot, a szabadsághoz és biztonsághoz való jogot, valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való jogot.
5. Elismerve az életkor-ellenőrzés témájára vonatkozó uniós szintű következetes megközelítés fontosságát, az Európai Adatvédelmi Testület konkrét iránymutatást és az általános adatvédelmi rendeletből eredő magas szintű elveket kíván biztosítani, amelyeket figyelembe kell venni a személyes adatok életkor-ellenőrzéssel összefüggésben történő kezelése során.
6. A javasolt elvek célja a gyermekvédelem és a személyes adatok védelmének összeegyeztetése az életkor ellenőrzésével összefüggésben.
7. Elsőbbséget élvezett az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkében meghatározott fő elvekkel (jogszerűség, tisztességes eljárás, átláthatóság, célhoz kötöttség, adattakarékosság, pontosság, korlátozott tárolhatóság, bizalmas jelleg, integritás és elszámoltathatóság) kapcsolatos követelmények kezelése, valamint annak biztosítása, hogy ezeket az adatvédelmi elveket megfelelően végrehajtsák és azok hosszú távon időtállóak maradjanak, az általános adatvédelmi rendelet „Beépített és alapértelmezett adatvédelem” című 25. cikkében és az általános adatvédelmi rendelet „Az adatkezelés biztonsága” című 32. cikkében meghatározottak szerint.
8. Ez a nyilatkozat az online használat különböző eseteire alkalmazandó elvekre összpontosít, beleértve azt az esetet is, amikor jogszabály vagy más rendelkezés minimális életkort ír elő termékek megvásárlására, gyermekeknek esetlegesen kárt okozó szolgáltatások igénybevételére vagy jogi aktusok végrehajtására vonatkozóan; valamint amikor kötelezettség áll fenn a gyermekek védelmére (például annak biztosítása, hogy a szolgáltatásokat az életkornak megfelelő módon alakítsák ki vagy kínálják).
9. Az Európai Adatvédelmi Testület – adott esetben és más dokumentumokban – fontolóra veheti további iránymutatás kiadását konkrét használati esetekre vonatkozóan.

⁵ Raiz Shaffique, M., & van der Hof, S. (2024). Mapping age assurance typologies and requirements. Az Európai Iskolahálózat (EUN) által koordinált és az Európai Bizottság megbízásából készült kutatási jelentés, a gyermekek számára jobb internetet biztosító európai stratégiai (BIK) projekt része.

⁶ Az életkor-ellenőrzés jogokra és szabadságokra gyakorolt lehetséges hatásáról lásd például: „Roadmap for age verification” (Australian eSafety Commissionner, 2023) <https://www.esafety.gov.au/sites/default/files/2023-08/Age-verification-background-report.pdf?v=1731644498261>, „A safe internet by default for children and the role of age verification” (AEPD, 2024) <https://www.aepd.es/guides/technical-note-safe-internet-by-default-for-children.pdf> vagy a Zöldek/EFA európai parlamenti zöld és szociális gazdasággal foglalkozó klasztere által megrendelt, „Trustworthy Age Assurance?” című tanulmány (2024) <https://www.greens-efa.eu/en/article/document/trustworthy-age-assurance>.

2. AZ ÉLETKOR ÁLTALÁNOS ADATVÉDELMI RENDELETNEK MEGFELELŐ ELLENŐRZÉSE KIALAKÍTÁSÁNAK ELVEI

2.1 A jogok és szabadságok teljes körű és tényleges gyakorlása

Az életkor ellenőrzésének tiszteletben kell tartania a természetes személyek alapvető jogainak⁷ és szabadságainak teljes körét, és a folyamatban részt vevő valamennyi fél elsődleges szempontjának a gyermek mindenek felett álló érdekének kell lennie.

10. Az életkor-ellenőrzés végrehajtása során a szolgáltatóknak biztosítaniuk kell, hogy ne csak a személyes adatok védelméhez való jogra, hanem a természetes személyek valamennyi alapvető jogára gyakorolt hatást is figyelembe vegyék.
11. Gyermekes esetében az életkor-ellenőrzésben részt vevő valamennyi fél elsődleges szempontjának a gyermek mindenek felett álló érdekének⁸ kell lennie. Fontos megjegyezni, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének mérlegelésekor nem értelmezhető a hierarchia, és a gyermek valamennyi jogát figyelembe kell venni⁹, beleértve a személyes adatok védelméhez, az erőszakkal és a kizsákmányolás minden formájával szembeni védelemhez való jogukat, valamint azon jogukat, hogy hozzáférjenek a különféle forrásokból származó információkhoz, és hogy véleményüket kellő súllyal vegyék figyelembe.

2.2 Az életkor-ellenőrzés arányosságának kockázatalapú értékelése

Az életkor-ellenőrzést mindig kockázatalapú és arányos módon kell végrehajtani, amely összeegyeztethető a természetes személyek jogaival és szabadságaival.

12. A szolgáltatóknak kockázatalapú megközelítést kell alkalmazniuk szolgáltatásaik tervezése és működtetése során. A kapcsolódó kockázatok figyelembevételével bizonyítani kell az olyan biztonsági intézkedések alkalmazásának szükségességét és arányosságát, mint az életkor ellenőrzése. Ennek szükségességét olyan értékeléssel¹⁰ lehet igazolni, amely azonosítja és értékeli azokat a kockázatokat, amelyeket egy adott szolgáltatás jelent a gyermekekre nézve¹¹, például a káros kapcsolatfelvételnek vagy tartalomnak való kitettséget. Ezen értékelés részeként a szolgáltatók az életkornak megfelelő részvétel biztosítása érdekében

⁷ Különösen az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az emberi jogok európai egyezménye, az Európai Unió Alapjogi Chartája és az ENSZ-egyezmény a gyermek jogairól.

⁸ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága egyértelművé tette, hogy a mindenek felett álló érdek elvének „célja az Egyezményben elismert jogok teljes és tényleges gyakorlásának, valamint a gyermek átfogó fejlődésének biztosítása”. 14. sz. általános kommentár (2013) a gyermek ahhoz való jogáról, hogy a mindenek felett álló érdeke elsődleges szempont legyen (3. cikk (1) bekezdés), https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.

⁹ 25. sz. általános kommentár (2021) a gyermekek jogainak digitális környezetben való érvényesüléséről, OHCHR, 2021. március.

¹⁰ Például gyermekjogi hatásvizsgálattal, amely az adatvédelmi hatásvizsgálat része lehet.

¹¹ A gyermekjogi szakértők kiemelték a gyermekjogi hatásvizsgálatok alkalmazásának előnyeit, amelyek hatékony eszközként szolgálnak „a [gyermek jogairól szóló] egyezmény és annak 3. cikke, amely a gyermek mindenek felett álló érdekének elsőbbséget biztosít, konkrét, strukturált módon történő gyakorlati megvalósítására” (in Mukherjee, S., Pothong, K., & Livingstone, S. (2021)). Gyermekjogi hatásvizsgálat: A gyermekek jogainak a digitális környezetben való érvényesítésére szolgáló eszköz. London: 5Rights Foundation). Az ENSZ-bizottság továbbá felszólította az államokat, hogy rendeljék el a gyermekjogi hatásvizsgálatok alkalmazását annak érdekében, hogy a gyermekek jogait beépítsék a digitális környezet szabályozásába és kialakításába.

figyelembe vehetik a gyermekek jogait, a digitális környezet által biztosított lehetőségeket, a gyermekek véleményét, valamint formálódó képességeiket¹².

13. A szolgáltatóknak tiszteletben kell tartaniuk továbbá felhasználói jogait és szabadságait, beleértve a személyes adataik védelméhez való jogot is, egyensúlyt teremtve ezek és a biztonsági intézkedések szükségessége között, amelyeknek minden esetben azoknak kell lenniük, amelyek a rendelkezésre álló lehetőségek közül a lehető legkisebb beavatkozással járnak, és amelyeknek mindig hatékonyaknak kell lenniük. Az életkor-ellenőrzés sok esetben nagy kockázatot jelent az érintettek jogaira és szabadságaira nézve, ami ezért szükségessé tenné, hogy az adatkezelést megelőzően adatvédelmi hatásvizsgálatot (a továbbiakban: adatvédelmi hatásvizsgálat, az általános adatvédelmi rendelet 35. cikke) végezzenek, figyelembe véve az adatkezelés jellegét, hatókörét, körülményét és céljait. A hatásvizsgálat kiterjed a tervezett adatkezelési műveletek módszeres leírására és az adatkezelés céljainak ismertetésére, beleértve adott esetben az adatkezelő által érvényesíteni kívánt jogos érdeket. Tartalmaznia kell továbbá az adatkezelés szükségességének és arányosságának vizsgálatát, azonosítania kell a személyes adatoknak az életkor ellenőrzése céljából történő kezeléséből eredő kockázatokat, és intézkedéseket kell magában foglalnia e kockázatok csökkentésére¹³.
14. Az adatvédelmi hatásvizsgálatnak iránymutatást kell nyújtania az adatvédelmi megfelelésre vonatkozó megfelelő technikai és szervezési intézkedések kidolgozásához és végrehajtásához. Ez a kockázatalapú megközelítés döntő fontosságú a természetes személyek jogaiba és szabadságaiba való lehetséges beavatkozás és az ebben a konkrét összefüggésben kitűzött cél, nevezetesen a gyermekek biztonsága közötti egyensúly megteremtése során. E beavatkozás hatályát, mértékét és intenzitását a jogokra és szabadságokra gyakorolt hatás szempontjából mindig gondosan értékelni kell¹⁴. Például egy olyan szolgáltató, amely személyes adatokat kezel annak érdekében, hogy a tartalmához vagy szolgáltatáshoz való hozzáféréskor ellenőrizze valamennyi felhasználójának életkorát, még akkor sem felelne meg a szükségesség és arányosság követelményének, ha a tartalom vagy szolgáltatás bármely felhasználói kör számára megfelelő és kockázatmentes.

2.3 Az adatvédelmi kockázatok megelőzése

Az életkor ellenőrzése nem vezethet szükségtelen adatvédelmi kockázatokhoz a természetes személyek számára. Az életkor-ellenőrzés különösen nem biztosíthat további eszközöket a szolgáltatók számára a természetes személyek azonosításához, lokalizálásához, profiljuk megalkotásához vagy nyomon követésükhöz.

15. A szolgáltatóknak és az életkor-ellenőrzésben részt vevő harmadik feleknek hatékony intézkedéseket és biztosítékokat kell végrehajtaniuk annak megakadályozása érdekében, hogy ez a folyamat szükségtelen adatvédelmi kockázatokat okozzon mint például a természetes személyek azonosításából, földrajzi helyzetének meghatározásából, profiljuk

¹² 25. sz. általános kommentár (2021) a gyermekek jogainak digitális környezetben való érvényesüléséről, OHCHR, 2021. március.

¹³ Az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatása az adatvédelmi hatásvizsgálat elvégzéséhez és annak megállapításához, hogy az adatkezelés az (EU) 2016/679 rendelet alkalmazásában „valószínűsíthetően magas kockázattal jár-e”, <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611236/en>.

¹⁴ Az európai adatvédelmi biztos iránymutatása a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokat korlátozó intézkedések arányosságának értékeléséről, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf.

megalkotásából vagy nyomon követésükből eredően. A személyes adatok életkor-ellenőrzés céljából történő kezelése nem szolgálhat további eszközökkel a magához az életkor-ellenőrzéshez nem kapcsolódó célok eléréséhez. Ehhez olyan életkor-ellenőrzési megközelítések kiválasztására van szükség, amelyek teljes mértékben megfelelnek a beépített és alapértelmezett adatvédelem elvének (lásd a 2.8. szakaszt), valamint olyan végrehajtási intézkedéseket kell alkalmazni, amelyek garantálják a tisztességes eljárás elvét, biztosítva, hogy a személyes adatokat ne kezeljék az érintettre nézve indokolatlanul hátrányos, hátrányosan megkülönböztető, váratlan vagy félrevezető módon.

16. Például egy olyan természetes személy, akinek igazolnia kell életkorát a felnőtt tartalomhoz való hozzáféréshez, nem várna a szolgáltatótól, hogy életkor-ellenőrzést használjon személyazonossága vagy pontos földrajzi helye meghatározásához, illetve hogy személyazonossága személyes vonatkozásait nyomon kövesse, értékelje vagy következtessen azokra. Ez különösen fontos az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti adatvédelmi elveknek való megfelelés szempontjából, beleértve a tisztességes eljárást, az átláthatóságot és a célhoz kötöttséget, valamint az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkének (4) bekezdése szerinti, a személyes adatok későbbi felhasználására vonatkozó szabályokat. Hasonlóképpen, a célhoz kötöttségnek és az adattakarékosságnak az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdése szerinti elvét követve az életkor-ellenőrzési folyamat nem teheti lehetővé a felhasználók célcsoportjának további meghatározását vagy a profilalkotást, sem a kereskedelmi (pl. személyre szabott hirdetések), sem a rosszindulatú megkeresések (pl. behálózás, megfélemlítés, követés vagy zaklatás) esetében. Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy az általános adatvédelmi rendelet (75) preambulumbekkezdésének értelmében különleges kockázatok merülhetnek fel az adatvédelmi jogokra nézve, ha a személyes adatok kiszolgáltatott helyzetben lévő természetes személyekre, különösen gyermekekre vonatkoznak. Általánosságban elmondható, hogy az életkor-ellenőrzési eljárás során felhasznált információk alapján történő profilalkotás nem adhat lehetőséget a szükségesnél többet megtudni egy természetes személyről és annak cselekedeteiről. Ezt a lehető legnagyobb mértékben biztosítani kell az adatvédelmi incidensek esetén is.
17. El kell kerülni az egyenlőtlen erőviszonyokat, hogy a szolgáltatók ne kényszeríthessék az egyéneket arra, hogy az önrendelkezés hiánya miatt szükségtelen adatvédelmi kockázatokkal szembesüljenek¹⁵. Ha ez nem lehetséges, az ilyen helyzeteket megfelelő ellenintézkedésekkel kell elismerni és figyelembe venni¹⁶. Például életszerű alternatívákat kell biztosítani az életkoruk igazolására azon felhasználók számára, akik nem tudják vagy nem akarják használni az életkor-ellenőrzésre szolgáló konkrét módszert. A szolgáltatóknak továbbá rendszeresen értékelniük kell, hogy a kiválasztott módszerek és technológiák – beleértve a harmadik felek által biztosítottakat is – a céljukkal összhangban működnek-e, és ki kell igazítaniuk azokat a

¹⁵ Ilyen például, ha az érintettek megfelelő jogorvoslati mechanizmusok nélkül automatizált döntéshozattal szembesülnek, vagy ha a hozzájárulás nem adható önkéntesen. Az „egyenlőtlen erőviszony” fogalmát az Európai Adatvédelmi Testület „08/2024. számú vélemény az érvényes hozzájárulásról a nagy online platformok által alkalmazott, hozzájárulást vagy díjfizetést megkövetelő modellekkel összefüggésben” című dokumentuma tárgyalja (4.2.1.3. szakasz), https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-11/edpb_opinion_202408_consentorpay_hu.pdf.

¹⁶ Lásd: Az Európai Adatvédelmi Testület 03/2022. sz. iránymutatása a közösségimédia-platformok felületein alkalmazott megtévesztő tervezési mintákról: hogyan ismerhetők fel és kerülhetők el ezek? (2.3. szakasz), 2.0. változat, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-02/edpb_03-2022_guidelines_on_deceptive_design_patterns_in_social_media_platform_interfaces_v2_en_0.pdf.

tisztességes adatkezelési eljárás biztosítása érdekében. Az életkor-ellenőrzésben részt vevő harmadik feleknek emellett törekedniük kell arra, hogy támogassák a szolgáltatókat kötelezettségeik teljesítésében azáltal, hogy nem teremtenek szükségtelen adatvédelmi kockázatokat, és időben bejelentik az eljárásrendjeikbe, terveikbe, szolgáltatásaikba stb. bevezetett releváns változásokat.

2.4 Célhoz kötöttség és adattakarékosság

A szolgáltatók és az életkor-ellenőrzésben részt vevő bármely harmadik fél csak azokat az életkorhoz kapcsolódó jellemzőket kezelheti, amelyek feltétlenül szükségesek meghatározott, egyértelmű és jogszerű céljuk eléréséhez.

18. A legtöbb esetben az életkor-ellenőrzés célja az életkorhoz kapcsolódó hozzáférés-ellenőrzésre vonatkozó döntések meghozatala, a gyermekeket érintő online ártalmak megelőzése, az életkornak megfelelő tervezés vagy tapasztalat biztosítása stb. A használati esettől függetlenül a személyes adatok kezelésének konkrét és egyértelmű célból kell történnie (az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja). A személyes adatok gyűjtését követően azokat nem lehet az említett célokkal összeegyeztethetetlen módon tovább kezelni vagy további adatokkal összekapcsolni. A személyes adatok más célra történő használata lehetőségének korlátozására olyan technikai intézkedéseket kell alkalmazni, mint a magánélet védelmét erősítő technológiák. Emellett olyan szervezeti intézkedéseket – például szabályzatokat és szerződéses kötelezettségeket – kell alkalmazni, amelyek korlátozzák a személyes adatok további felhasználását¹⁷.
19. Az életkorhoz kapcsolódó jellemző minden olyan jellemző, amely azt jelzi, hogy a természetes személy betöltött egy bizonyos életkort, egy bizonyos életkort nem ér el vagy egy bizonyos korosztályon belülre esik. A cél specifikációja meghatározza a gyűjtendő, életkorral kapcsolatos releváns és szükséges attribútumokat. Ez azt is lehetővé teszi az adatkezelő számára, hogy értékelje az életkor-ellenőrzési eljárás arányosságát. Az e folyamatból származó előnyöket nem haladhatják meg az alapvető jogok gyakorlásával kapcsolatos hátrányok¹⁸ (lásd a fenti 2.2. szakaszt).
20. Az adatkezelő ezért csak olyan személyes adatokat gyűjthet, amelyek szükségesek, megfelelőek és relevánsak az elérni kívánt célok szempontjából. Ily módon az adattakarékosság segít alátámasztani és megvalósítani a szükségesség¹⁹ és az arányosság elvét. Előfordulhat például, hogy a szolgáltatónak csak azt kell tudnia, hogy a felhasználó egy bizonyos korhatár felett vagy alatt van-e. Ez megvalósítható egy harmadik fél szolgáltató részvételén alapuló, ún. tokeneket alkalmazó megközelítéssel, amelyben a szolgáltató csak az életkor-ellenőrzési eljárás tényleges eredményét látja (pl. a korhatár „felett” vagy „alatt”)²⁰.

¹⁷ Az Európai Adatvédelmi Testület 4/2019. sz., a 25. cikk szerinti beépített és alapértelmezett adatvédelemről szóló iránymutatásából, 2.0 verzió, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_guidelines_201904_dataprotection_by_design_and_by_default_v2.0_hu.pdf.

¹⁸ Lásd: Az európai adatvédelmi biztos iránymutatása a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokat korlátozó intézkedések arányosságának értékeléséről, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf.

¹⁹ Lásd: Az európai adatvédelmi biztos iránymutatása: A személyes adatok védelméhez való alapvető jogot korlátozó intézkedések szükségességének értékelése, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-06-01_necessity_toolkit_final_en.pdf.

²⁰ Egy harmadik fél szolgáltató életkor-ellenőrzést végez, és olyan „életkor-tokenel” látja el a felhasználót, amelyet a szolgáltatónak anélkül tud bemutatni, hogy újra igazolnia kellene életkorát. Az életkor-token tartalmazhatja a felhasználó különböző attribútumait, valamint azt, hogy mikor, hol és hogyan végezték el az életkor-ellenőrzést.

Más megközelítések lehetnek relevánsak, ha a szolgáltatónak tudnia kell, hogy a felhasználó egy adott korcsoporton belül van-e, vagy egy adott évben született-e.

2.5 Az életkor-ellenőrzés hatékonysága

Az életkor-ellenőrzésnek bizonyíthatóan olyan hatékonysági szintet kell elérnie, amely megfelel annak a célnak, amelynek érdekében végzik.

21. Az életkor ellenőrzésére szolgáló eszközöknek alkalmasnak kell lenniük az adatkezelés céljának elérésére. Különösen a jogszabályban előírt életkor-ellenőrzési intézkedések hatékonyságát kell a szükségesség²¹ és az arányosság²² elve teljesülése előfeltételének tekinteni.
22. Az életkor-ellenőrzés hatékonyságát több szempontból is értékelni kell, többek között a következők tekintetében:
 - a) Hozzáférhetőség. Az életkor-ellenőrzésnek széles körben hozzáférhetőnek kell lennie a természetes személyek számára életkoruk igazolása vagy annak bizonyítása érdekében, hogy megfelelnek az életkorral kapcsolatos követelményeknek. Amennyiben az egyének bizonyos kategóriái esetében fennáll a veszélye annak, hogy egy meghatározott életkor-ellenőrzési módszerrel hátrányos megkülönböztetés éri őket, például azért, mert nem rendelkeznek megfelelő személyazonosító okmánnyal vagy mobiltelefonnal, illetve fogyatékosságuk miatt, az életkor ellenőrzésére szolgáló alternatív módszereket kell rendelkezésre bocsátani, amennyiben ez észszerűen lehetséges, a magánélet védelmének, a biztonság és a védetségnek a megfelelő szintje mellett. Az életkor-ellenőrzési megoldásoknak meg kell felelniük az akadálymentességre vonatkozó jogszabályoknak²³ is.
 - b) Megbízhatóság. A pontosság elve szerint (az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja) minden olyan módszernek, amelynek célja annak megállapítása, hogy egy természetes személy megfelel-e az életkorral kapcsolatos követelménynek, megfelelő és következetes pontossági szintet kell biztosítani annak megállapítása során, hogy az érintett megfelel-e az említett követelménynek. Megfelelő jogorvoslati mechanizmusokat kell rendelkezésre bocsátani, különösen akkor, ha a felhasználókat jelentős mértékben érintheti az automatizált döntéshozatal, például ha az életkorral kapcsolatos attribútumaikat nem határozták meg megfelelően (lásd az alábbi 2.7. szakaszt).
 - c) Megalapozottság. Az életkor-ellenőrzésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy váratlan helyzeteket kezeljen, és ellenálljon a rendszer kijátszására vagy megkerülésére irányuló, észszerűen valószínűsíthető kísérleteknek. Meg kell jegyezni, hogy az életkorhoz

²¹ Az európai adatvédelmi biztos iránymutatása: A személyes adatok védelméhez való alapvető jogot korlátozó intézkedések szükségességének értékelése, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-06-01_necessity_toolkit_final_en.pdf.

²² Iránymutatás a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokat korlátozó intézkedések arányosságának értékeléséről, https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-02-25_proportionality_guidelines_en.pdf.

²³ Például a honlapok akadálymentesítéséről szóló irányelv, illetve az európai akadálymentesítési irányelv rendelkezik a közzesektor weboldalainak és mobilalkalmazásainak hozzáférhetőségéről, valamint a termékek és szolgáltatások hozzáférhetőségéről. Az életkor-ellenőrzési megoldásoknak az IKT-termékekre és -szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentesítési követelményekről szóló EN 301 549 v3.2.1. harmonizált európai szabvány követelményeinek betartásával biztosítaniuk kell, hogy megfelelnek ezeknek a jogszabályoknak.

kapcsolódó jellemző önbevallásával összefüggésben a megalapozottságnak kevés értelme van, mivel az ilyen módszer megbízhatósága főként a felhasználó jóindulatától függ²⁴.

Emellett az életkor-ellenőrzést végrehajtó szolgáltatóknak és a folyamatban részt vevő harmadik feleknek képesnek kell lenniük az ellenőrzés hatékonyságának bizonyítására, és átláthatónak kell lenniük azon eszközök tekintetében, amelyekkel megfelelő szintű hozzáférhetőséget, megbízhatóságot és megalapozottságot érnek el (lásd a 2.10. szakaszt).

2.6 Jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság

A szolgáltatóknak és az életkor-ellenőrzésben részt vevő harmadik feleknek biztosítaniuk kell, hogy a személyes adatok életkor-ellenőrzés céljából történő kezelése jogszerű, tisztességes és átlátható legyen a felhasználók számára.

23. A szolgáltatóknak biztosítaniuk kell, hogy az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke értelmében alkalmazandó jogalappal (és adott esetben a 9. cikk (2) bekezdésében meghatározott alkalmazandó kivétellel) rendelkezzenek a személyes adatok életkor-ellenőrzéssel összefüggésben történő kezelésére. Előfordulhat például, hogy valamely jogi kötelezettség teljesítéséhez életkor-ellenőrzést kell alkalmazniuk (az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének c) pontja), figyelembe véve, hogy az életkor-ellenőrzésnek arányosnak kell lennie a kitűzött jogszerű céllal és az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkének (3) bekezdésében meghatározott követelményekkel.
24. A szolgáltatóknak továbbá átláthatóan kell eljárniuk a felhasználók felé azzal kapcsolatban, hogy pontosan hogyan és ki használja fel személyes adataikat. Ez különösen akkor fontos, ha az életkor-ellenőrzési folyamatban több fél is részt vesz. A személyes adatok életkor-ellenőrzés céljából történő kezelése előtt a felhasználókat tájékoztatni kell (az általános adatvédelmi rendelet 12., 13. és 14. cikke alapján) többek között a következőkről²⁵:
 - milyen személyes adatokat fognak kezelni, és hogyan,
 - a folyamatban részt vesznek-e harmadik felek, és ha igen, kik azok, illetve kik az adatkezelők és -feldolgozók ebben a forgatókönyvben,
 - adataikat megosztják-e másokkal vagy továbbítják-e egy harmadik országba,
 - a személyes adatok megőrzésének ideje, vagy ha ez nem lehetséges, a tárolás idejének meghatározásához használt kritériumaik,
 - milyen jogaik vannak személyes adataikkal kapcsolatban (az általános adatvédelmi rendelet 15–22. cikke), beleértve azt is, hogy hogyan támadhatják meg az életkor-ellenőrzés eredményeként hozott helytelen döntést.

²⁴ Az Európai Adatvédelmi Testület korábban komoly kétségeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az ír felügyeleti hatóság által a TikTok Technology Limitedre vonatkozóan benyújtott vitáról szóló 2/2023. sz. kötelező erejű határozatban (az általános adatvédelmi rendelet 65. cikke) a magas kockázatot jelentő adatkezeléssel összefüggésben hatékony-e az önbevallás mint az életkor ellenőrzésére szolgáló módszer, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-11/edpb_bindingdecision_202302_ie_sa_tti_children_hu.pdf.

²⁵ Lásd a 29. cikk szerinti munkacsoport iránymutatását az (EU) 2016/679 rendelet szerinti átláthatóságról, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-09/wp260rev01_hu.pdf.

25. Az életkor-ellenőrzés átláthatósága különösen fontos a gyermekek esetében. A szolgáltatóknak biztosítaniuk kell, hogy az átláthatóságra vonatkozó információkat adott esetben egyértelmű és könnyen érthető módon adják át a gyermekeknek.
26. Az átláthatóság fogalma alapvetően a tisztességes eljáráshoz kapcsolódik. Ha a szolgáltatók nem egyértelműek és nem átláthatóak azzal kapcsolatban, hogy hogyan kezelik a természetes személyek adatait az életkor ellenőrzése érdekében, nem valószínű, hogy ez az adatkezelés tisztességesnek tekinthető, ami viszont valószínűtlenné teszi, hogy az adatkezelés jogszerű. Különösen, ha a szolgáltató különböző módszereket kínál a felhasználók számára életkoruk igazolására, azoknak adatvédelmi szempontból átláthatónak kell lenniük az egyes módszerek hatását illetően.

2.7 Automatizált döntéshozatal

Az életkor-ellenőrzéssel összefüggésben az automatizált döntéshozatal bármely előfordulásának meg kell felelnie az általános adatvédelmi rendeletnek. Adott esetben a szolgáltatóknak és az érintett harmadik feleknek megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a természetes személyek jogainak és szabadságainak, valamint jogos érdekeinek védelme érdekében.

27. Az uniós jogalkotó az automatizált döntéshozatal tág meghatározása mellett döntött, amely eseti alapon történő vizsgálatot tesz szükségessé²⁶. Az automatizált döntések bevonhatók az életkor-ellenőrzési folyamat különböző szakaszaiban, akár a tartalomhoz vagy a szolgáltatáshoz való hozzáférés esetében, akár az életkor igazolására alkalmazott módszerek révén.
28. A teljes mértékben automatizált életkor-ellenőrzés joghatásokat válthat ki az érintett természetes személyekre – például a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlására –, vagy legalábbis hasonló módon jelentős hatást gyakorolhat rájuk²⁷. Az automatizált életkor-ellenőrzésnek a természetes személyek jogaira gyakorolt hatása az érintett tartalom vagy szolgáltatás típusától függően változhat.
29. Ezért a szolgáltatóknak és az életkor-ellenőrzésben részt vevő harmadik feleknek jogorvoslati mechanizmusokat kell biztosítaniuk azon felhasználók számára, akiknek az életkorral kapcsolatos jellemzői nincsenek megfelelően meghatározva. Az életkor-ellenőrzési eljárás felépítésétől függően meg kell határozniuk, hogy az érintettnek kihez kell fordulnia jogainak gyakorlása érdekében²⁸.

²⁶ C-634/21. sz. ügy SCHUFA Holding (Scoring): A Bíróság (első tanács) 2023. december 7-i ítélete (a Verwaltungsgericht Wiesbaden [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – OQ kontra Hessen tartomány (Előzetes döntéshozatal – A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelme – (EU) 2016/679 rendelet – 22. cikk – Automatizált döntéshozatal egyedi ügyekben – Üzleti információkat nyújtó vállalatok – Valamely személy jövőbeli fizetési kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolatos képességére vonatkozó valószínűségi érték automatizált megállapítása („scoring”) – E valószínűségi érték harmadik személyek általi felhasználása), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A62021CA0634>.

²⁷ Iránymutatás az automatizált döntéshozatallal és a profilalkotással kapcsolatban a 2016/679 rendelet alkalmazásához, <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/612053/en>.

²⁸ Az Európai Adatvédelmi Testület (fent említett) iránymutatásaiban foglaltak szerint: „ezek a jogok perben érvényesíthetők a profilt létrehozó adatkezelővel, valamint – ha ezek a szervezetek nem azonosak – az érintettől (emberi beavatkozással vagy anélkül) automatizált döntéshozatalt végző adatkezelővel szemben”.

30. A szolgáltatóknak és az érintett harmadik feleknek különösen körültekintőnek kell lennie abban az esetben, ha gyermekek érintettek. Az általános adatvédelmi rendelet (71) preambulumbekzdésében foglaltak szerint „a kizárólag automatizált döntéshozatal [...], amely rá nézve joghatással jár vagy őt hasonlóan jelentős mértékben érinti [...] gyermeke nem vonatkozhat”. E szabály alól bizonyos körülmények között továbbra is kivételt kell tenni, például akkor, ha erre „jólétük megvédése érdekében” van szükség²⁹. A szolgáltatóknak és az érintett harmadik feleknek minden esetben megfelelő intézkedéseket – például életképes alternatívákat, jogorvoslati mechanizmusokat és adott esetben emberi beavatkozást – kell végrehajtaniuk, adott esetben a gyermekek igényeihez igazított információkkal.

2.8 Beépített és alapértelmezett adatvédelem

Az életkor-ellenőrzést az általános adatvédelmi rendelet követelményeinek való megfelelés és az érintettek jogainak hatékony védelme érdekében a magánélet védelmét leginkább biztosító, rendelkezésre álló módszerek és technológiák figyelembevételével kell megtervezni, végrehajtani és értékelni.

31. Az általános adatvédelmi rendelet 25. cikke értelmében az életkor-ellenőrzésben részt vevő adatkezelőknek megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket és szükséges garanciákat kell végrehajtaniuk az összes adatvédelmi elv és ebből következően az érintettek jogainak és szabadságainak hatékony végrehajtása érdekében. Az adatkezelőkre vonatkozó azon követelmény, hogy a személyesadat-kezelési tevékenységek tervezési szakaszában alapértelmezés szerint vegyék figyelembe az adatvédelmet, az adatfeldolgozókra és az adatkezelés teljes életciklusára is vonatkozik.
32. Tekintettel az életkor-ellenőrzési rendszerekhez kapcsolódó kockázatok sokféleségére és súlyosságára, különösen a személyazonosító okmányok vagy a személyes adatok olyan különleges kategóriáinak kezelése esetén, mint a biometrikus adatok, kiemelt figyelmet kell fordítani a személyes adatokhoz való szükségtelen hozzáférés, valamint azok szükségtelen kezelésének, megosztásának és tárolásának elkerülésére. Az életkor-ellenőrzési rendszereket és az ilyen rendszerekre vonatkozó követelményeket meghatározó bármely jogi vagy technikai eszközt szintén rendszeresen felül kell vizsgálni és szükség esetén aktualizálni kell annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a digitális személyazonosság-kezelés területén a magánélet védelmét erősítő technológiák gyorsan változó környezetét.
33. Amint azt az Európai Adatvédelmi Testület beépített és alapértelmezett adatvédelemről szóló iránymutatása³⁰ említi, az általános adatvédelmi rendelet 25. cikkével összefüggésben a „tudomány és technológia állására” való hivatkozás arra kötelezi az adatkezelőket, hogy a fent említett megfelelő technikai és szervezési intézkedések meghatározásakor vegyék figyelembe a piacon rendelkezésre álló technológia jelenlegi fejlettségét. Az érdekelt felek által elismert szabványok, bevált gyakorlatok és magatartási kódexek segítséget nyújthatnak a megfelelő intézkedések meghatározásához. Ezen intézkedések megfelelőségét azonban minden egyes adatkezelési tevékenység esetében ellenőrizni kell.

²⁹ Lásd: Iránymutatás az automatizált döntéshozatallal és a profilalkotással kapcsolatban a 2016/679 rendelet alkalmazásához: „Előállhatnak azonban bizonyos körülmények, amelyek között szükség van arra, hogy az adatkezelők gyermekekre joghatással vagy hasonlóképpen jelentős hatással járó, kizárólag automatizált döntéshozatal végezzenek, ideértve a profilalkotást is, például a jólétük megvédése érdekében”.

³⁰ Az Európai Adatvédelmi Testület 4/2019. sz. iránymutatása a 25. cikk szerinti beépített és alapértelmezett adatvédelemről, 2.0 verzió, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_guidelines_201904_dataprotection_by_design_and_by_default_v2.0_hu.pdf.

34. Következésképpen az Európai Adatvédelmi Testület azt ajánlja, hogy a dokumentum elkészítésekor a technikai mindenkori állásának megfelelő életkor-ellenőrzés alapján kellően vegyék figyelembe azokat a technológiákat és felépítést, amelyek előnyben részesítik a felhasználók birtokában lévő adatokat és a biztonságos helyi adatkezelést (eszközalapú), lehetővé téve az olyan tulajdonságokat, mint az összekapcsolhatatlanság³¹ (a különböző felek szempontjából, sőt rosszindulatú összekapcsolódások vagy adatvédelmi incidensek esetén is) és érintett ellenőrzése alatt lévő személyes adatok szelektív hozzáférhetővé tétele³². Emellett azokban az esetekben, amikor az életkor-ellenőrzés nagy kockázatot jelenthet az érintettek magánéletére nézve, elérhetővé kell tenni számukra pl. egyszer használatos hitelesítő adatok köteget kibocsátásán³³ vagy kriptográfiai protokollokon, például a nem feltáró bizonyításokon³⁴ alapuló megközelítések használatát.

2.9 Az életkor-ellenőrzés biztonsága

A szolgáltatóknak és az életkor-ellenőrzésben részt vevő harmadik feleknek megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket kell végrehajtaniuk a kockázatnak megfelelő biztonsági szint biztosítása érdekében.

35. Az általános adatvédelmi rendelet az adatkezelőktől és az adatfeldolgozóktól egyaránt megköveteli, hogy megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket hajtsanak végre a kezelt személyes adatokat érintő kockázat mértékének megfelelő szintű adatbiztonság garantálása érdekében ((83) preambulumbekzdés és 32. cikk). Az életkor-ellenőrzésbe bevonható személyes adatok jellege, érzékenysége és mennyisége rávilágít az adatvédelmi incidens lehetséges káros hatásaira.
36. A megbízhatósági modellek alapvető fontosságúak az életkor-ellenőrzéssel kapcsolatos adatvédelmi incidensek megelőzéséhez, mivel meghatározzák, hogy a különböző felek hogyan ellenőrizhetik egymás személyazonosságát és integritását. Elősegítik a biztonságos kommunikációt és adatcserét azon résztvevők között, akik korábban nem feltétlenül álltak kapcsolatban egymással. Emellett a személyes adatok álnevesítése és titkosítása hasznos intézkedés lehet az adatvédelmi incidensek lehetséges káros hatásainak enyhítésében. A korlátozott tárolhatóság elvének teljesítése és a rövid megőrzési időszakok alkalmazása szintén alapvető fontosságú lehet az életkor-ellenőrzés biztonsága szempontjából, csökkentve az expozíciós felületet. A „no-log policy” (a böngészési előzmények rögzítésének mellőzése) értékes biztosítéknak tekinthető: a felhasználó életkorának igazolását követően nem kerül sor az életkor-ellenőrzéshez használt személyes adatok nyilvántartására.
37. A gyakorlatban, tekintettel az életkor-ellenőrzés bevezetésére irányuló növekvő jogi nyomásra és az ilyen szabályok hatálya alá tartozó szolgáltatók számára, a biztonság megsértésének előfordulására kell számítani. Meg kell bizonyosodni arról, hogy az összes

³¹ Az összekapcsolhatatlanság tulajdonság azt jelenti, hogy lehetetlen a különböző adatelemeket, műveleteket vagy ügyleteket egy adott érintetthez társítani vagy vele összekapcsolni.

³² A szelektív hozzáférhetővé tétel a tokenek, hitelesítő adatok és tanúsítványok egyik jellemzője, amely lehetővé teszi az érintettek számára, hogy eseti alapon csak az általuk kívánt információkat osszák meg konkrét felekkel.

³³ A köteget kibocsátás az érintett egy hitelesítőadat-kérelmére egyidejűleg előállított hitelesítő adatok egy csoportjával vagy készletével válaszol.

³⁴ A nem feltáró bizonyítás olyan protokoll, amelyben az egyik fél (a tanúsító) bizonyítani tudja a másik fél (a hitelesítő) számára, hogy egy adott állítás igaz, anélkül, hogy az állítás igazságának pusztá tényén túl bármilyen információt továbbítana a hitelesítőnek.

megfelelő technológiai védelmi és szervezési intézkedés rendelkezésre áll-e annak haladéktalan megállapítása céljából, hogy történt-e incidens, ugyanis ettől függ, hogy életbe lép-e a bejelentési kötelezettség³⁵. Az adatbiztonsági politika egyik kulcsfontosságú eleme, hogy lehetőség szerint meg lehessen előzni az incidenst, és ha az bekövetkezik, időben reagálni lehessen rá. Ezért alapvető fontosságúnak kell tekinteni azt a képességet is, hogy a biztonság megsértését követően azonnal helyre lehessen állítani az életkor-ellenőrzés rendelkezésre állását. Hasonlóképpen alapvető fontosságú az életkor-ellenőrzési ökoszisztéma rezilienciájának biztosítása, előnyben részesítve a különböző alternatívák és lazán összekapcsolt felek³⁶ létét, amelyek nem függenek olyan nagymértékben egymástól, hogy az egyik meghibásodása vagy leállása jelentős hozzáférési korlátozásokat eredményezne.

38. Bár a biztonsági intézkedések rendkívül fontosak az életkor ellenőrzése szempontjából, nem garantálják, hogy a személyes adatokhoz való jogszerű vagy jogosulatlan hozzáférés nem befolyásolja a természetes személyek jogait. Nem helyettesíthetik a szükségesség, az arányosság vagy a beépített és alapértelmezett adatvédelem elvének alkalmazását.

2.10 Elszámoltathatóság

A szolgáltatóknak és az érintett harmadik feleknek olyan irányítási módszereket kell alkalmazniuk, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy elszámoltathatók legyenek az életkor ellenőrzésére vonatkozó megközelítésükért, valamint az adatvédelmi rendeletnek és más jogi követelményeknek való megfelelésük igazolásáért.

39. Tekintettel a különböző érdekelt felek bevonására, az életkor-ellenőrzésre vonatkozó szabályok keretrendszer irányítása döntő szerepet játszik az elszámoltathatóságában. Az életkor-ellenőrzésnek egy irányítási kereten belül kell működnie, biztosítva, hogy valamennyi folyamatot és rendszert úgy terveznek, hajtanak végre, vizsgálnak felül, dokumentálnak, értékelnek, használnak, tartanak karban, tesztelnek vagy ellenőriznek, hogy az megfeleljen az adatvédelmi előírásoknak és egyéb jogi követelményeknek. Ennek a keretrendszernek magában kell foglalnia legalább az adatvédelmi szabályokat (az általános adatvédelmi rendelet 24. cikkének (2) bekezdése), valamint a megfelelési célkitűzések eléréséhez és a kockázatoknak a teljes életkor-ellenőrzési életciklus során történő megfelelő kezeléséhez szükséges rangsorolási és döntéshozatali folyamatokat.
40. Az irányítási keretrendszernek például meg kell határoznia, hogy az adatkezelő/adatfeldolgozó szempontjából ki és hogyan felel az adatkezelésen belüli pontos tevékenységekért vagy műveletekért. Azt is biztosítani kell, hogy a hatóságok és az érintett érdekelt felek hatékonyan ellenőrizhessék az életkor ellenőrzését. Az irányítási keret alapvető fontosságú az elszámoltathatóság, valamint az átláthatóság és az életkor-ellenőrzésbe vetett bizalom szempontjából is. Az érintettek nagyobb valószínűséggel bíznak az olyan módszerekben, amelyek átláthatóak a működésükkel, döntéshozatalukkal stb. kapcsolatban.

³⁵ Lásd: Az Európai Adatvédelmi Testületnek az adatvédelmi incidensek GDPR-rendelet szerinti bejelentéséről szóló 9/2022. sz. iránymutatása, https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-10/edpb_guidelines_202209_personal_data_breach_notification_v2.0_hu.pdf.

³⁶ A felek a lehető legkisebb mértékben függenek egymástól, csökkentve ezzel a változások vagy hibák esetén fellépő hatások mértékét.

41. Ezen túlmenően az irányítási keret egy része magában foglalja a hatékonyság (2.5. szakasz), a beépített és alapértelmezett adatvédelem (2.8. szakasz) és a biztonság (2.9. szakasz) biztosítását az életkor-ellenőrzés tekintetében.

Az Európai Adatvédelmi Testület részéről

az elnök

(Anu Talus)